

Keetje op straat

Neel Doff

Vertaald uit het Frans
en van een nawoord en noten voorzien
door Anna P.H. Geurts

Uitgeverij IJzer
Utrecht

Keetje op straat

Vier jaar oud	9
Vijf jaar oud	10
Zes jaar oud	11
Zeven jaar oud	14
Acht jaar oud	16
Negen jaar oud	21
Tien jaar oud	29
Elf jaar oud	34
Twaalf jaar oud	37
Dertien jaar oud	71
Veertien jaar oud	139

Nawoord 159

Vier jaar oud

‘Tief ’s op kleintje, daar wil ik zitten. Ga jij maar staan.’

‘Nee, laat haar nou met haar ruggetje in de zon zitten. Gisteren had ze nog koorts, en de zon is goed voor haar,’ zei een van de andere grote kinderen.

Hoe vaak heb ik sindsdien niet teruggedacht aan de lieve, kordate stem van dat meisje, en hoe vaak is de tederheid van dat verrukkelijke medelijden me niet opnieuw springlevend voor de geest gekomen!

Vijf jaar oud

Mijn moeder had me meegenomen om een kanten kraag bij een dame terug te brengen. Het knechtje van de dame wilde me zoenen. Ik weigerde koppig: ik had van grote meisjes gehoord dat je jongens niet mag zoenen. Dat nam ik zo serieus dat ik mijn kleine broertjes ook geen kus meer gaf. Een paar oorvijgen genazen me van mijn weigering.

‘Ik kan ze niet meer vinden!’

Razend doorzocht mijn moeder alle lades.

‘Mijn mooie blauwe linten!... Jij hebt ze zeker omgeruild voor vodden voor je poppen, Keetje! Van wie heb jij die lap die je gebruikt om je pop mee aan te kleden?’

‘Van de juffrouw beneden.’

‘Zie je wel, daar heb je haar mijn linten voor gegeven, geef maar toe!’

‘Niet waar, ik was het niet.’

‘Jawel, jij was het, jij was het!’

En ik kreeg een flinke aframmeling.

Deze onrechtvaardigheid ben ik nooit vergeten: het was de eerste wrok die mijn kinderziel zou verbitteren.

Zes jaar oud

Ik was in mijn eentje op straat aan het spelen toen Tom, de hond van de burens, op me afkwam en me aan alle kanten begon te besnuffelen. Toen richtte hij zich op op zijn achterste poten, sloeg zijn voorpoten om me heen en, met zijn bek open en zijn tong naar buiten, klemde zich in ritmische bewegingen tegen mij aan.

‘Tom, jýj houdt van me hè,’ zei ik, ‘jýj neemt me in je poten, Tom... Ik hou ook van jou, want jij bent altijd aardig tegen me.’

En ik drukte mijn gezicht tegen het zijne. Hij likte me en klemde zich hoe langer hoe dichter tegen me aan. Een vrouw gaf Tom een trap en hij liet me los... Waarom doet ze nou zoiets? Tom houdt van me. Tom is altijd blij als hij me ziet, en ik ook...

Ik ging liggen op ons stoepje. Tom kwam opnieuw naar me toe en sloeg zijn poten nu helemaal om me heen. Ik had mijn armen om zijn grote kop geslagen en hield hem tegen mijn borst geklemd. Plotseling ging hij er jankend vandoor: mijn vader had hem een klap met de zweep gegeven. Tegen de vrouw die Tom had weggejaagd zei hij:

‘De kleine speelt altijd met onze teef die loops is; dat ruikt de schavuit natuurlijk...’

En ze barstten in lachen uit. Mijn vader liet me vóór hem naar boven gaan.

Nou ja zeg! Vader wil niet meer dat Tom me in zijn armen neemt en me likt! Hij wil niet meer dat hij zich tegen mij aan vlijt! En waarom dan níet? Hij en moeder hebben geen tijd om me te omhelzen. Nooit nemen ze me in hun

armen. Dus niemand mag van me houden? Niemand mag me knuffelen? Ik zou zo graag de hele dag op schoot bij vader of moeder zitten, maar moeder heeft altijd de baby in haar armen, en vader valt in slaap zodra hij thuiskomt, en nooit omhelst iemand mij...

Ik kroop weg in een hoek van de kamer, mijn gezicht tegen de muur, mijn armen omhoog, mijn vuisten gebald tegen de muur aan, en ik huilde hartstochtelijke tranen.

‘Waarom begint ze nou te huilebalken?’ vroeg mijn vader.

‘Weet ik het?’ zei mijn moeder, ‘weet ze het zelf? Ze balkt om te balken.’

En ze lieten me balken.

‘Waarom wil ze niet dat ik op hun gootplank ga zitten om mijn knickers in de rioolbuizen te laten rollen? Wat kan haar het nou schelen.’

Nee, ik wilde inderdaad niet dat die jongen op onze gootplank ging zitten. Ik walgde van zijn grote rode hoofd met dik steil haar en zijn gigantische knieën die in zijn broek tegen elkaar aan stootten wanneer hij rende.

Ik zou voor niets ter wereld met dat meisje hebben willen spelen, omdat ze een gele huid had en zwarte ogen. Ik weet niet waarom ik die huid zo walgelijk vond. Wat betreft haar zwarte ogen, het was voor het eerst dat ik die kleur zag; het leek me een onverdraaglijke afwijking: mijn broertjes en zusjes hadden een roze huid en blauwe ogen.¹

¹ Zie nawoord p. 159

Een dame had me snoepjes gegeven. Ik wilde ze pas opeten nadat mijn moeder ze meerdere keren door haar rode handen had laten gaan om ze schoon te maken: de fijne witte handen van de dame leken me zieke handen.

Zeven jaar oud

Ik was helemaal alleen de velden buiten de Weesperpoort in gegaan, had slingers van madeliefjes en paardenbloemen gevlochten voor mezelf. Daar maakte ik een kroon van, een ketting, armbanden, een riem, en ik hing een slinger over mijn buik. Op weg naar huis sloegen de vrouwen zich op de dijen van het lachen; de kinderen liepen achter me aan en staken de draak met me. Maar op de Amstel maakte een meneer de dame die hem begeleidde opmerkzaam op mij; glimlachend groetten ze me, allebei, en zeiden:

‘Da’s mooi, lief kind.’

Ik boog mijn hoofd, mijn mondhoeken krulden omhoog, en ik keek hen door mijn oogharen aan. Ik liep verder, stralend nu, het hoofd geheven, en hield me niet meer bezig met het geschimp.

Het was een maandag. Ik trilde van trots: ik had mijn zondagse jurk aan gemogen, van witte mousseline bedekt met zachtpaarse blauweregenbloemen. We kwamen terug van school; de gelederen werden verbroken; twee grote meisjes duldden me bij zich. We bekokstoofden een avontuur.

‘We gaan naar de Tentoonstelling,’ zei Daatje.² ‘We kij-

² Een nijverheidstentoonstelling, wellicht in het Paleis voor Volksvlucht.

ken eerst door de deuren en de ramen, en dan, als de bewaker weggaat om iets te drinken, glippen we naar binnen. Daarna hoeven we alleen maar een beetje op te letten dat we niet worden gezien. We gaan alle vitrines bekijken. Ze zeggen dat sommige vol liggen met goud; en andere met veren en bloemen. Aan het einde van de zaal is het speelgoed; van buitenaf kan je het een beetje zien.'

'Wat ben ik blij, wat ben ik blij dat ik met jullie mee mag! Ik zal heel stil zijn.'

'Ja, je mag mee. Als we binnen zijn, gooien ze ons er niet meer uit: we hebben onze zondagse jurken aan.'

Het meisje monsterde ons van top tot teen.

'Ja, maar draai je nu eens om, Keetje!... Oh! Ze heeft... ze heeft poep op haar jurk... Dan moeten we maar met z'n tweeën gaan.'

Huilend kwam ik thuis.

'Waarom jankt ze nu weer?'

'Ze jankt om te janken, zoals altijd...'

Op de gracht renden jongetjes achter me aan om me vast te pakken. Een van hen greep me. Ik begon uit volle borst te schreeuwen, gooide mijn hoofd naar achteren. Een dienstmeid bevrijdde me: dat beviel me helemaal niet. Ik rende het gevaar weer tegemoet. Toen het jongetje me opnieuw pakte, gooide ik mijn hoofd weer in mijn nek, maar dit keer schreeuwde ik niet: ik liet me zoenen, in een lange siddering van angst en van genot.